

BONES PRÀCTIQUES SOCIALS

Comunitat d'innovació i coneixement

Xarxes

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2018

Tots i totes som barri

Promogut per: CSS Baix Guinardó i Can Baró

PRESENTACIÓ

El projecte Xarxes va néixer l'any 2015 fruit de la iniciativa d'unes professionals del Centre de Serveis Socials Baix Guinardó - Can Baró. A partir de l'atenció individualitzada es va detectar un capital humà important de persones usuàries amb potencialitats, que oferien voluntàriament el seu temps per millorar la vida i les dinàmiques del barri. Al mateix temps es van identificar certes carències en famílies i menors en edat escolar, que vivien diferents situacions personals relacionades amb la manca d'espai i condicions adequades a la llar per a facilitar l'estudi. En el cas dels progenitors: dificultats en el desenvolupament d'habilitats parentals, baix nivell de comprensió de l'idioma, escasses habilitats relacionals, poca implicació en el projecte educatiu i escolar dels seus fills/es, etc. En el cas dels menors: dificultats en les habilitats socials, relacionals i emocionals, apareixent elements d'una baixa autoestima, manca de seguretat, escassa xarxa relacional i en algunes situacions, manca d'hàbits personals.

En aquestes circumstàncies es van crear dos grups: un de persones voluntàries motivades, les quals, amb el suport de les professionals, treballarien per millorar les situacions personals d'aquests infants i les seves famílies; i un altre grup format pels nens i les nenes, amb els quals es treballarien les necessitats anteriorment descrites. De manera complementaria i transversal, es reforçaria l'aprenentatge i la formació de les pròpies famílies, des dels diferents serveis implicats al territori: CSS, Centre d'Atenció Primària en salut, escoles, etc.

La pràctica ha anat evolucionant, mantenint sempre aquesta estructura inicial, i ha passat de ser un projecte de caire grupal a ser un projecte que també incorpora la dimensió comunitària, viu, solidari i participatiu. Actualment es treballa amb diferents serveis del propi territori i amb d'altres de la resta del districte.

Aquesta pràctica està vinculada amb: acció comunitària, grups, infància, famílies, educació.

CONTEXT

Les treballadores i educadores socials del CSS el Baix Guinardó - Can Baró, van detectar unes necessitats amb les famílies i els infants atesos i també carències de serveis i recursos en el propi territori, entre d'altres un baix nivell d'associacionisme i una manca de xarxa de voluntariat solidari.

El projecte Xarxes es va dissenyar i implementar tenint en compte necessitats, carències i potencialitats de resposta, en la pròpia comunitat. Es va considerar que calia treballar de manera complementària amb altres serveis del propi barri i també del Districte i, es va fer un plantejament de treball transversal, on es contemplava la construcció d'una intervenció en xarxa amb els serveis, entitats, associacions i veïnat. Aquests agents interventors es connecten, promovent les capacitats i potencialitats, creant i consolidant xarxes de relació i comunicació entre elles.

En un marc contextual més ampli, cal posar de relleu l'Informe FEDAIA (2012) sobre la Pobresa infantil a Catalunya, en el que es fa referència a l'impacte de la crisi en les famílies, amb una gran repercussió en els infants, que pateixen situacions de dificultats i requereixen accedir a programes de reforç escolar i d'altres activitats, per ajudar a compensar la manca d'aprenentatge, d'espai i un entorn adequat per l'estudi. Així mateix la pobresa entre les famílies impedeix donar suport als seus fills i filles i mantenir una participació activa en el seu procés educatiu; els costa comunicar-se amb els mestres, així com participar en les activitats de l'escola. Així mateix, el Pla per a la reducció del fracàs escolar a Catalunya (2012-2018) del Departament d'Ensenyament de la Generalitat, fa esment que la millora de l'èxit escolar esdevé cabdal i que la tasca col·lectiva pertoca a tots els agents implicats en l'acte educatiu.

Un model a seguir per abordar aquesta problemàtica és el projecte *Inclu-Ed Estratègies per a la inclusió i cohesió social per a l'educació a Europa (2006-2011)*. Aquest projecte parla de la formació de familiars i demostra la relació entre la superació del fracàs escolar i l'obertura de les possibilitats formatives del centre a les persones que conviuen amb el noi/noia. És per aquest motiu que una línia d'aquest projecte Xarxes, va destinada a donar l'opció als pares i mares per realitzar activitats formatives i tallers d'habilitats parentals, per tal que un cop finalitzat el reforç escolar dels seus fills i filles puguin seguir portant a terme aquesta tasca.

Des d'aquest context, l'equip del projecte Xarxes va considerar que el treball paral·lel amb les famílies era necessari per assolir els objectius plantejats i millorar les relacions patern-filials en diferents àmbits i la relació de les famílies amb l'escola.

OBJECTIUS I ABAST

Objectiu general

Millorar la situació dels menors i les seves famílies aprofitant els recursos existents al propi barri, implicant als veïns i veïnes, serveis i recursos, creant alhora una xarxa solidària que ajudi a prevenir la fragmentació social, sensibilitzant i conscienciant a la comunitat de les seves potencialitats per tal d'afavorir la cohesió i la convivència veïnal.

Objectius específics

- Proporcionar suport i eines als infants per millorar les seves habilitats i visualitzar les seves potencialitats.
- Millorar l'autoestima i la seguretat personal dels infants.
- Implicar als progenitors en el projecte educatiu dels seus fills/es i millorar les habilitats parentals.
- Detectar i gestionar capital humà: nous voluntaris i voluntàries.
- Crear una xarxa estable de voluntaris/es al barri.
- Motivar i promocionar la tasca dels voluntaris/es amb l'objectiu de millorar el seu apoderament personal.
- Contactar, implicar i coordinar serveis, associacions i entitats del barri per a que formin part del projecte Xarxes.

Pel que fa al **col·lectiu destinatari** del projecte s'orienta a famílies i els seus fills i filles, amb dificultats socioeducatives, que provenen de serveis socials i de les escoles. També, i per detectar persones voluntàries, el projecte s'adreça a la població general del barri.

EL PROCÉS D'IMPLEMENTACIÓ

» ETAPES

El procés d'implementació anual es fa en quatre etapes: 1) Fase preparatòria, que es duu a terme entre els mesos de juny i juliol; 2) Fase inicial, durant els mesos setembre i octubre; 3) Fase de desenvolupament, durant el curs escolar, entre els mesos d'octubre a juny; i per últim 4) Fase de tancament, que es realitza entre juny i juliol.

Les activitats desenvolupades són:

- Sessions formatives i tallers d'habilitats parentals amb els progenitors dels infants.
- Activitats trimestrals conjuntes amb famílies, infants, voluntaris/es i professionals.
- Formació anual als voluntaris/es.
- Promoció de la tasca dels voluntaris/es amb l'objectiu de millorar la seva situació personal.
- Reunions i coordinacions amb les associacions i serveis implicats.
- Sessions setmanals amb els voluntaris/es, les professionals i els infants.

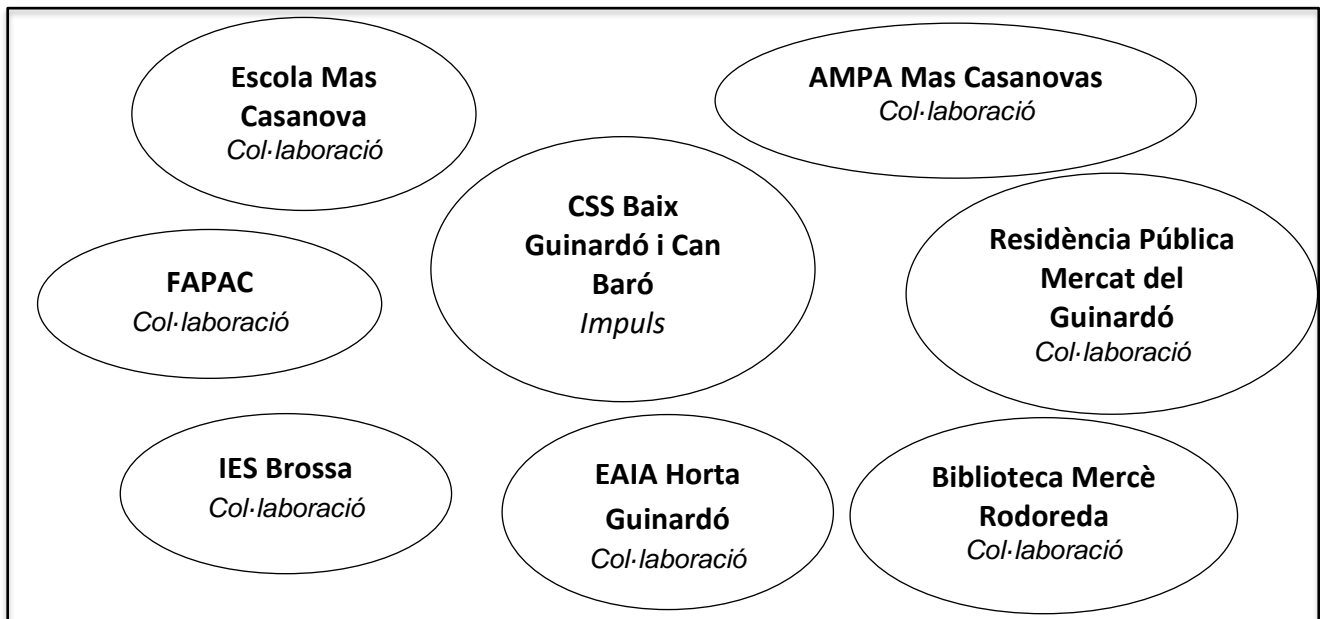
La següent gràfica presenta les etapes del projecte XARXES

FASES PREPARATÒRIA I INICIAL	FASE DE DESENVOLUPAMENT	FASE TANCAMENT
<ul style="list-style-type: none"> - Primera fase de selecció dels infants i famílies. - Formació al grup de voluntaris/es - Segona fase de selecció. - Creació del grup d'inici d'infants i famílies - Confirmació del grup de voluntaris de l'any anterior i entrada de nous membres. - Contacte i coordinació amb els serveis i associacions implicats. - Elaboració del projecte del curs actual. 	<ul style="list-style-type: none"> - Formació bimensuals destinada a les famílies dels infants. - Activitats trimestrals amb les famílies, infants, voluntaris/es i professionals. - Sessions setmanals de 2h. amb els infants, voluntaris i professionals. - Reunió setmanal de valoració de la sessió anterior i preparació de la següent. - Contacte i coordinació amb els serveis, associacions i entitats implicades. - Elaboració de dues edicions al llarg del curs de la revista Xarxes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoració i tancament del curs amb els grup de voluntaris/es i col·laboradors/es. - Elaboració de la memòria del projecte. - Valoració amb els serveis, associacions i entitats implicades.

» ACTORS IMPLICATS

A més del CSS Baix Guinardó i Can Baró, el projecte XARXES compta amb el suport i participació de l'AMPA Mas Casanovas, l'Escola Mas Casanovas, la FAPAC (Federació d'Associacions de mares i pares d'alumnes de Catalunya), l'IES Brossa, l'EAIA Horta Guinardó, la Residència Pública Mercat del Guinardó i la Biblioteca Pública Mercè Rodoreda.

La següent gràfica presenta de forma esquemàtica els agents que formen part del projecte.

» RECURSOS

Recursos Humans

- Educadora i treballadora social del CSS Baix Guinardó-Can Baró.
- Psicòleg del CSS i pedagoga i educadora social de l'EAIA d'Horta-Guinardó per realitzar formació destinada al grup de voluntaris.
- Grup de voluntariat.
- Personal dels serveis, associacions i entitats (AMPA i CEIP Mas Casanovas, Biblioteca Mercè Rodoreda, Residència pública Mercat del Guinardó, IES Joan Brossa).
- Coordinadora 6 h setmanals (d'octubre a juny).
- Mestre del cicle d'òptica de l'IES Joan Brossa (formació a famílies sobre higiene visual).
- Tallerista cedida per l'AMPA de l'escola Mas Casanovas pel taller "pintem la música".
- Professionals de comunicació de l'Àrea de Drets Socials, per a la revista.

Recursos Econòmics

- 200€ material activitats
- 200€ material fungible
- Cost coordinadora projecte: 4000€
- 200€ tallers

Recursos Materials

- Espais i materials de l'escola Mas Casanovas.
- Espais i materials de la Biblioteca Mercè Rodoreda.
- Espais i materials de la residència pública Mercat del Guinardó.
- Espais i materials del CSS Baix Guinardó-Can Baró.

RESULTATS

El balanç i principals resultats del projecte XARXES han estat:

- El projecte ha comptat al llarg del curs amb 9 **voluntaris i voluntàries** estables (6 dones i 3 homes) i 3 voluntaris més en col·laboració trimestral. També han participat de manera puntual altres 2 voluntaris (1 dona i 1 home). Igualment s'ha comptat amb un banc de col·laboradors puntuals: dos escriptores/s, una maquilladora, un fotògraf/reporter..., aquests participen en moments puntuals del projecte. En el conjunt s'ha aconseguit mantenir un grup estable, majoritàriament provinents del Baix Guinardó-Can Baró, amb una assistència d'un 80% de voluntaris i col·laboradors. Les absències han estat per malaltia o per temes familiars imprevistos.
- Han participat 13 **infants** (7 nenes i 6 nens) en l'etapa d'educació infantil i primària (de 3 a 12 anys) i s'ha adonat una assistència estable a les sessions amb un 75%. Igualment s'ha constatat una millora de l'autoestima i seguretat personal amb un augment de la participació i una millora de les habilitats relacionals i socials (han realitzat entrevistes a avis, veïns i comerciants del barri per la confecció de la revista de l'escola, etc.)
- S'ha aconseguit fomentar la participació de les **famílies** en el Projecte educatiu global dels seus fills i filles (assistència a activitats compartides de projecte, AMPA i escola, xerrades de formació, etc.).
- Consolidació de les **xarxes** de relació i col·laboracions amb serveis, veïns i veïnes i associacions. Pel proper curs 2018-19 es preveu incorporar col·laboracions noves: amb *Arquitectes sense fronteres*, en la línia de cooperació local (es preveu la reforma del pati de l'escola Mas Casanova); amb el *Consorti de Normalització Lingüística* (oferint cursos de català per a les famílies amb l'AMPA i l'escola Mas Casanovas); amb el cos de la *Guàrdia Urbana Muntada* (que realitzaran un taller de dos dies amb cavalls pels nens i famílies del Projecte Xarxes); amb els avis i les àvies de la *Residència Pública Mercat del Guinardó* (en la que es preveu participació directa dels infants del projecte Xarxes, en les xerrades formatives i tallers obertes a famílies i població del barri; i finalment també es consolida la col·laboració amb l'Àrea Bàsica de Salut Sardenya.

APRENTATGE

Entre les **fortaleses** es pot destacar que el valor afegit del projecte és la importància de la implicació de les famílies en el projecte educatiu dels seus fills i filles, a través de la creació de vincles amb altres grups de persones, professionals i els recursos del territori.

La perspectiva del treball grupal i comunitari, a través de la generació de xarxes i relacions de proximitat, donen més possibilitats per a la millora no només de les habilitats i capacitats per a les tasques escolars, sinó que també potencien els aspectes més relacionals de les famílies i totes les persones involucrades en el projecte.

Per la seva banda, una de les principals **dificultats** és la detecció de nous voluntaris pel projecte. S'ha realitzat difusió mitjançant els propis voluntaris i serveis implicats. No s'han cobert les expectatives i, per això, s'estan estudiant noves formes de detectar nou voluntariat. Altra dificultat a tenir en compte, és l'evolució i creixement que ha realitzat el Projecte, i que suposa un augment en el temps de dedicació per part de les professionals, que caldrà revisar.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, els aspectes de la pràctica que podrien inspirar d'altres projectes són principalment: 1) Tenir en compte la importància d'impulsar el vincle de les famílies amb els recursos i equipaments del territori aprofitant les seves potencialitats; 2) Treballar des de la perspectiva comunitària per tal de potenciar el treball individual, és un projecte que es pot dur a terme independentment del territori on s'implementi, l'element clau és el treball en xarxa, obrir-se no només a les famílies, sinó també a voluntaris/es i als recursos del territori”.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Promogut/impulsat per: CSS Baix Guinardó i Can Baró C/ Lepant 387 08025 Barcelona

Professional/tècnic referent: Sara Barreda sbarreda@bcn.cat i Montserrat Clotet mclotet@bcn.cat

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
<i>Fitxa identificativa de la pràctica</i>	<i>Document intern</i>	Setembre 2018
<i>Memoria XARXES 2017 2018</i>	<i>Document intern</i>	2018
<i>Revista XARXES: una experiència intergeneracional i multicultural</i>	<i>Document</i>	2017
<i>Revista XARXES número 2</i>	<i>Document</i>	2018

